

санаторій «Кристал», «Алмаз», «Рубін», «Янтар», профілем захворювання якого є органи травлення, оцінено в 93 бали; Санаторій «Любінь Великий» Львівської області, котрий спеціалізується на акушерстві та гінекології; дерматовенерології; кардіології; неврології; дитячій неврології; психології, отримав 90 балів [3].

Статистика показує, що адресним санаторно-курортним лікуванням з початку 2018 року забезпечено 5 485 осіб з інвалідністю внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.

Держава фінансує 100% вартості курсу лікування потерпілих і проживання їх супроводжуваних осіб у санаторно-курортних закладах за їх вибором.

З метою підвищення ефективності соціальних послуг, що надаються за кошти ФССУ, з 2017 року санаторно-курортне лікування потерпілих на виробництві здійснюється за адресним механізмом. Зокрема, відповідно до нового порядку особи з інвалідністю мають право самостійного вибору санаторно-курортного закладу для проходження лікування. Також після переходу на адресність кількість закладів, у яких потерпілі проходять лікування, зросла більше, ніж у три рази.

Санаторно-курортне лікування є важливою складовою системи соціальної політики та відіграє провідну роль у побудові та збереженні здоров'я нації. Роль і значення санаторно-курортної системи в соціально-економічному розвитку України полягає як у величезних її можливостях у справі підтримання, зміцнення та відновлення здоров'я нації, так і у визнанні особливого значення України у світовому рекреаційному процесі, культурно-історичному становленні та розвитку світового суспільства.

Використана література:

1. Конституція України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua .
2. Чабанюк О.М. Проблеми внутрішнього контролю витрат на формування собівартості путівок у санаторно-курортних організаціях / О.М. Чабанюк // Наукові записки. Наук. зб. УАД – 2007. – № 2 (12). – С. 32 – 37.
3. Санаторно-курортне лікування - Міністерство соціальної ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.msp.gov.ua .

Ковальова О., к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, м. Харків, Україна

РОЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Витрати підприємства залежать від рівня та ступеня використання ресурсів підприємства, до того ж вони є матеріальним віддзеркаленням відносин суб'єктів господарювання. Актуальність вирішення зазначених проблем в останній час ще більш загострюється. Це зумовлено тим, що останніми роками відбувається постійне зростання цін на сировину та матеріали. Отже, одним з основних джерел підвищення прибутковості діяльності підприємств є оптимізація витрат та ефективність управління ними.

Основна частина. Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат по їх видах, місцях і носіях при постійному контролі і стимулюванні їх зменшення, що є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства. Основною метою функціонування сільськогосподарського підприємства є забезпечення його стійкого розвитку, що можливо досягти за умови постійного пошуку та реалізації заходів щодо підвищення рівня економічної ефективності господарювання.

Одним із важливих показників, який впливає на ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства даної галузі чи його структурних підрозділів, є собівартість продукції, що відображає поточні витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції. Тому питання визначення собівартості окремих видів продукції підприємств галузі сільського господарства, її планування та аналізу з метою пошуку та реалізації заходів щодо зниження рівня витрат потребують постійного та першочергового вивчення, оскільки від цього значною мірою залежать результати діяльності самого підприємства, його економічний та соціальний розвиток.

Створення ефективної системи управління витратами передбачає систематичний моніторинг фактичних витрат та їх поведінки під дією як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, прийняття рішення щодо покращення структури собівартості продукції тощо [2].

Система управління витратами направлена на задоволення виключно внутрішніх потреб підприємства при управлінні його виробничо-збутовою діяльністю та є необмеженою у виборі методів і розробляється відповідно до особливостей організаційної структури, тактичних та стратегічних цілей підприємства, технологій виробництва продукції, вимог виробничих процесів тощо [3].

Дуже складно управляти витратами, а тим більше їх постійно відстежувати. На кінцевий результат виходять тільки у кінці місяця. Щоб можна було відстежувати витрати на будь-якому етапі і у будь-який час для цього необхідно комп'ютеризувати управління витратами на підприємстві.

Комп'ютеризація обліку витрат на виробництві і калькуляції собівартості продукції вносить істотні корективи в методологію обліку, покликані використати переваги обробки даних за допомогою ПЕОМ. Новизна сучасного підходу полягає в органічному взаємозв'язку обліку витрат по видах, місцях виникнення витрат і об'єктах калькуляції, що дозволяє посилити його контрольні функції за рахунок відособлення витрат по місцях їх виникнення. Практично організувати диференційований облік витрат, що охоплює як можна більше число місць їх виникнення, у підприємстві вдається лише в умовах автоматизованого збору і переробки інформації.

У міру комп'ютеризації управління і створення автоматизованих виробництв роль нормативного методу зростає. Він переходить в нову якість: створення автоматизованого банку даних дозволяє фіксувати в первинних облікових документах тільки обсяг виконаної роботи і відхилення від норм, визначення ж сумарного обсягу витрат проводиться на базі інформації, що

зберігається в банку даних, обсягу робіт і відхилень від норми. При цьому виключається можливість виникнення помилок, неточностей, приписок та інших перекручень облікової документації.

Практично відпадає потреба в первинних паперових документах, так як відомості про обсяг виконаних робіт і відхиленнях автоматично фіксуються в ході управління технологічним процесом системою датчиків і реєстраторів. Зростає вірогідність і оперативність облікових даних. Вони уніфікуються, стаючи однаково придатними для всіх видів обліку (виробничого, бухгалтерського, статистичного). Комп'ютеризовані облік і нормативна база стають невід'ємною частиною автоматизованого виробництва, основою господарського розрахунку, сприяють удосконаленню системи в цілому і її складових частин.

В умовах автоматизації управління відділи, служби і цехи несуть відповідальність за правильне і своєчасне коригування норм і нормативів в банках даних.

При комп'ютеризації обліку витрат метою вирішення даної задачі є отримання інформації про динаміку змін норм і нормативів витрат, що впливають на рівень витрат. Оперативне виявлення та поточний облік відхилень від норм витрат (за статтями, місцями виникнення, причин, особам, відповідальним за відхилення) слід вести по конкретних видах продукції (робіт) або однорідними групами.

За ступенем повноти виявлення та оформлення документами відхилення від норм поділяють на документовані і недokumentовані. До документованих відносять відхилення, які виявляються за даними документів первинного обліку, а також визначаються шляхом розрахунку. Недokumentовані відхилення є різницею між загальною сумою відхилення від норм витрат (яка визначається як різниця між фактичними витратами та витратами за нормами) і документованої її частини. Зазвичай вони виникають в результаті неточного розрахунку документованих відхилень, незадовільної організації відпуску і заміни сировини і матеріалів, приписок, нестач, втрат, псування матеріалів і продукції, неточного визначення залишків незавершеного виробництва і його оцінки, застосування неоднакових оцінок при розрахунках нормативів і поточному обліку тощо.

У зв'язку з недостатнім рівнем комп'ютеризації первинного оперативного обліку витрат на виробництво, формування і ведення нормативної бази, її локальність, неспівставність управлінського (виробничого) і фінансового обліку, вибором облікових одиниць і точністю, оперативно контролювати і регулювати рівень витрат на виробництво дуже важко. Необхідно також, щоб розрахунки, необхідні для управління витратами, були включені в загальну інформаційну, програмну, технічну та організаційну систему управління підприємством.

Отже, підвищення рівня комп'ютеризації при управлінні витратами на базі використання сучасних технічних засобів збору, передачі, накопичення, обробки та використання інформації на всіх стадіях життєвого циклу товару (послуги) є надзвичайно актуальним питанням.

Висновки та пропозиції. В обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища, так і в налагодженні ефективного

внутрішньогосподарського управління та створенні ефективного механізму планування, контролю і аналізу витрат, система управління витратами відіграє ключову роль. Ефективне управління витратами забезпечує наявність своєчасної, достовірної та повної інформації про собівартість окремих видів продукції та їхні позиції на ринку порівняно з продукцією конкурентів; наявність ресурсів для гнучкого ціноутворення; прийняття управлінських рішень з використанням лише релевантної інформації; організація виробництва продукції, конкурентної щодо витрат цін. Впровадження ефективної системи управління витратами допоможе підприємству отримати більш високі економічні показники його діяльності.

Використана література:

1. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві / за ред. П.Т. Саблука, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця, В.Я. Месель-Веселяка // Т.1. Теорія ціноутворення та технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур. К., 2008. 698 с.
2. Бондарчук Н.В. Моніторинг виробничих витрат у переробці сільськогосподарських продуктів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.02 / Н.В. Бондарчук. Х., 2014. 20 с.
3. Охріменко І.В. Витрати та собівартість сільськогосподарської продукції в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств: монографія / І.В. Охріменко. К.: ННЦ ІАЕ, 2017. – 360 с.

Ковшова І., д.е.н., проф.
НаУКМА, Київ, Україна
Бедій Н., здобувач,
НаУКМА, Київ, Україна

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ
ОСОБИСТІСНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИКІВ
ПІДПРИЄМСТВА**

Вступ. У квітні 2018-го року міжнародна аудиторська компанія Ernst&Young опублікувала рейтинг найкращих роботодавців України за 2017 рік. У межах проведеного дослідження компанія виявила сучасні тенденції щодо надзвичайної актуальності напрямів побудови корпоративної культури, систем мотивації і рекрутингу співробітників та розробки систем особистісного і професійного розвитку [1]. Відповідно більшість міжнародних корпорацій використовують програми професійного та особистісного розвитку працівників: McDonald's, ІКЕА, Н&М тощо [2, 3, 4]. Наявні дані свідчать про формування нової тенденції та означають, що зазначене явище поступово стає світовим трендом і закономірністю для бізнесу. Компанія Ernst&Young дослідила чинники привабливості роботодавців для найманих працівників і встановила, що до ТОП-5 входять такі три, які прямо або опосередковано пов'язані з можливістю особистісного та професійного розвитку на підприємстві: особистісне та професійне зростання (2-ге місце; 62% респондентів); корпоративна культура (3-тє місце; 60% респондентів); кар'єрне зростання (4-тє місце; 59% респондентів) [1]. Наведені